

۲۰۱۴/۰۵/۱۳

دوکتور محمد اکبر یوسفی

تاریخچه مختصر "روز مادر"!

معمولاً همه روزهای خاص "رسمی" و یا روز هائی که چه در سطوح جداگانه ملی و یا "بین المللی"، به ارتباط کدام مناسبت، تجلیل می گردد، از خود مبتکرین و یا سازماندهان هم می داشته باشد، که از آن "روز" بیعد، به اشکال مختلف و برای اهداف متنوع، چه "فرهنگی" و چه "سیاسی" باشد، برگزار می گردد. آنچه بنام "روز مادر" یاد شده است، هم چنان در هر جامعه، با همچو تصورات "مذهبی" و "فرهنگی" مختلف از همان آغاز دارای مفهوم و هدف خاصی بوده است، که در مراحل مختلف تاریخ بشر، با انگیزه های متفاوت، از مقام "مادر" و یا نقش "زن"، در جامعه، بخصوص در مراحل اولی تشکل های اجتماعی بشر، تقدیر و احترام صورت گرفته است.

یکی از دلایل هم ممکن همین باشد، که در حیات خانواده، خاصتاً، که اصلاً به محور تشکل فامیل که مرکبه مهم یا واحد اساسی اجتماعی را در جوامع بزرگتر، تشکیل می دهد و سازمانده حیات روزمره خانواده نیز شناخته شده است، به عبارت دیگر می توان این شخصیت انسانی دوست داشتنی را هم چنان به عنوان مرکز محبت و اعتماد و همه امیدها و انتظارات ممکن اعضای فامیل در حیات همان خانواده و اجتماع درک نمود.

محترم حبیب الله غمخور، در مقاله پر محتوای ایشان بزبان پشتو، تاریخچه جالب تهیه نموده اند، که در قسمت های معین، معلومات مشابه با این مقاله کوتاه دیده خواهد شد. ازینکه هر دو نوشته، به زبان های مختلف است، امید است، خوانندگان محترم معلومات یا محتوای مشابه را در هر دو مطلب، به عنوان، تکرار احسن بپذیرند.

زیرا بعد از اینکه این مطلب تهیه شده بود و در سپردن به نشر تأخیر رخ داد، تصادفاً مقاله ایشان را هم مطالعه نمودم، که خیلی جالب یافتم. آنچه قابل اشاره است، اینست که در هر مرحله و در هر سیستم سیاسی هم، ازین روز، بتدریج با علاقمندی های گوناگون در بزرگداشت، در تحت نام "مادر" کار گرفته شده است. لیکن در فرهنگ "غربی"، به جز در دوران "نازی"، گفته نه شده است، که از کدام "خانم ها" یاد شود، و یا به "تجلیل" ازین روز رنگ و رخ "تبلیغ"، "اندیشه های سیاسی - آیدیالوژیک" داده شود، بلکه بصورت "عموم"، "مادر بودن" و "مادر شدن" نزد آنها، مطرح بوده است. درین کشور ها، بعضاً از "خانم های"، چون "مخترع" و یا نویسنده، بشمول "خانم های" پادشاهان، در تاریخ یاد می کنند، که یاد از آنها، تابع این روز معین هم نیست. چون درین روز به هیچ "مادر" نسبت به مادر دیگر، برتری مطرح نیست، بناءً باید طوری توجه صورت گیرد، که درین روز، به هر مادر احترام مبذول گردد. آن هم طوریکه در "آلمان" امروز مروج شده است، درین کشور به سطح فامیل ها، محدود شناخته شده است.

از مدت ها قبل، نام این روز را، بنام "روز مادر" شنیده ایم، با صرفنظر از ریشه های احتمالی خیلی دیرینه تاریخی، آنچه در دوره های "اخیر" جوامع "مودرن" قابل تذکر بوده می تواند، از لحظات و یا دوره های معین در قرن ۱۹ و آغاز قرن بیست، آغاز می کنیم. "منشاء" و "انگیزه" طرح "ضرورت" برگزاری آن را در زمانه های نه چندان دور از نگاه تاریخی، شناخته شده است. منابع "انتر نت"، چنین معلومات می دهد.

"روز مادر"، روز تجلیل و یا برگزاری است، که به احترام "مادر" و "مادر بودن" مشخص گردیده است. بر اساس همین منبع ("ویکیپدیا")، از قرن بیستم به این طرف در جهان غرب، تحت همین نام، راه یافته است. در کشور های "آلمانی زبان" و تعدادی زیادی از کشور های دیگر، به طور نمونه این تجلیل در روز "یکشنبه دوم" ماه می هر سال، صورت می پذیرد.

(در عکس یک "کیک"، مخصوص روز مادر، از جانب "قنات ها"، مانند سائر مناسبت ها، چون "جشن تولد" و یا "عروسی ها"، عرضه می گردد.) (بر سطح کیک با علامت قلب، "برای روز مادر" و گل گلاب سرخ نشانی شده است)

"روز مادر"، منشاء خود را در جنبش زنان انگلیسی و ایالات متحده آمریکا، می یابد. این روز را که درین سال ها بنام، "روز مادر" از آن تجلیل بعمل می آید، نخست، ابتکار تبعه ایالات متحده آمریکا، خانم "ان ماریا ریویس جارویس" ([Ann Maria Reeves Jarvis](#))، یاد شده است، که در سال ۱۸۶۵م تلاش ورزیده است، تا جنبشی را بنام، "جنبش مادران"، تحت عنوان "دوستی مادران" تأسیس نماید. (متولد: ۳۰ سپتمبر ۱۸۳۲م، وفات: ۹ می ۱۹۰۵م)

مادر ها ای که توسط او سازمان یافته بودند، می توانستند به تبادل معلومات و دریافت جواب در برابر مسائل مبرم بپردازند. در سال ۱۸۷۰م، "جولیا وارد هوه" ([Julia Ward Howe](#))، ابتکار ایجاد یک "روز صلح - مادر" را در تحت مفهوم "صلح مادر بودن" آغاز کرد. او هدفی را تعقیب می نمود که دیگر "پسران" در جنگ قربانی نشوند. (خانم "جولیا": متولد: ۱۷ می ۱۸۱۹م، وفات: ۱۷ اکتوبر ۱۹۱۰م)

(چهار سال بعد از مرگ این خانم، که آرزوی عدم قربانی شدن پسران را در جنگ داشته است، "جنگ اول جهانی"، آن هم از "خاک آلمان" آغاز می یابد، که در اثر آن بیش از ۸ میلیون انسان درین جنگ کشته بیار می آورد.

آغاز مرحله در ایالات متحده آمریکا:

به حیث مؤسس "روز مادر" امروزی، اسلوب شناس، "انا ماریا جارویس" ([Methodistin Anna Marie Jarvis](#))، دختر "ان ماریا ریویس جارویس" (متولد: اول می ۱۸۶۴م، وفات: ۲۴ نومبر ۱۹۴۸م، به جای عکس این خانم، "تعمیر" کلیسای مربوط به عنعنه آن ها، منتشر شده است.)، شناخته می شود. او بتاريخ ۱۲ ماه می ۱۹۰۷م، در "گرافتن" ([Grafton](#))، در روز یکشنبه، دو روز بعد از روز مرگ مادرش، محفل یاد گاری بنام "روز مادران" را تدویر نمود. دو سال بعد، بنا بر تأکید او، روز یکشنبه دوم ماه می در "کلیسای اسلوب" یا "کلیسای میتودیک" در "گرافتن"، برای همه "مادران" تقدیم گردید. ۵۰۰ گل سفید ("گل میخک") ([Nelken](#))، را به عنوان تبارز محبت به مادر متوفی اش، در مقابل "کلیسای محل"، در بین مادران دیگر، توضیح نموده است.

ازین روز به بعد پیگیرانه، وظیفه اساسی خود دانسته است، تا یک روز رسمی خاص را برای مادر، ایجاد نماید. برای این منظور، ابتکار را در دست گرفت، تا از طریق ارسال مکاتیب به ادرس سیاستمداران، متصدیان، تاجران، روحانیون و اتحادیه زنان، حمایت را جلب نماید. این جنبش به سرعت نمو کرد. حاضر در سال ۱۹۰۹م از "روز مادر"، در ۴۵ ایالت، در ایالات متحده آمریکا، تجلیل بعمل آمد.

در سال ۱۹۱۲م، "میتودیست ها" ([Methodisten](#))، در "ویرجینیای غربی" ادامه دادند. بتاريخ ۸ ماه می ۱۹۱۴م، "کنگره ایالات متحده،" قطعنامه مشترک "روز یکشنبه دوم ماه می را به نام روز مادر" تصویب نمود. بخاطر بزرگداشت و احترام به مادر، تصویب گردید، تا در یکشنبه دوم ماه می، به عنوان "روز مادر" تجلیل بعمل آید. رئیس جمهور آمریکا باید درین روز، تعمیرات رسمی را با بیرق های دولتی، مزین می ساخت. به این خواست، "وودرو ویلسن" ([Woodrow Wilson](#)) (متولد ۲۸ دسمبر ۱۸۵۶م، ۲۸-مین رئیس جمهور ایالات متحده آمریکا، از حزب دیموکرات، وفات: ۳ فیرووری ۱۹۲۴م)، آنرا تطبیق نمود. بدین ترتیب سال ۱۹۱۴م، (در همین سال جنگ اول جهانی آغاز یافت.) برای اولین مرتبه به حیث روز ملی از آن تجلیل به عمل آمده است. با توسعه آن، بتدریج از این روز مادر، بحیث یک روز تجارتي استفاده شده است. مؤسس این روز رسمی، از جنبش روگردان گردید، متأسف بوده است، که به چنین اقدام دست برده است. بیهوده در امر الغای آن هم تلاش ورزید.

آغاز توسعه در عرصه بین المللی:

این جنبش در قلمرو ایالات متحده محدود نمانده است. حاضر در سال ۱۹۱۲م، اتحادیه بین المللی بخاطر "روز مادر" تأسیس گردید، به هدف اینکه، از آن، به عنوان "روز بین المللی" تجلیل بعمل آید. بعد از اینکه انگلستان

د پانوی شمیره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په خیر و لولئ

"روز مادر" (*mothering day*) را، پذیرفته است، روز "تجلیل" در سال ۱۹۱۷م در سوئیس، سال ۱۹۱۸م در فنلاند و ناروی و به همین ترتیب در سال ۱۹۱۹م در سوئیدن، (سال استقلال افغانستان) و بعد از سال ۱۹۲۳م در آلمان و ۱۹۲۴م در اتریش روز مادر تجلیل یافته است. در متن بعدی از چند کشور با تفصیل بیشتر سخن گفته شده است.

سوئیس:

در سوئیس دو گروه ابتکار پیاده ساختن روز مادر را روی دست گرفته اند: «*die Unions*» با نشان اولی و «*Heilsarmee*» (سازمان آزاد کلیسای عیسوی است که فعالیت های آزاد اجتماعی به پیش می برد.)

اولی فراخوانی خود را حاضر در سال ۱۹۱۴م در "ارگان" اتحادیه آن ها، به چاپ رسانیده بود، که خود را بطور صریح به پیروی از پیشوائی "انگل زاکسن" (*angelsächsische*) مرتبط ساخته اند. در بخش فرانسوی زبان، "کشیش" های "ریفرمیست"، بیک انعکاس روبرو گردیدند. اما در بخش آلمانی زبان این ابتکار راه یافته نتوانست. "هایل ارمی" (اردوی مقدس؟) برای اولین بار در سال ۱۹۱۷م، در فراخوانی برای تدویر چنین یک روز احترام به مادر بر حق مذهبی تأکید، بعمل آمده است.

هر دو ابتکار در تأسیسات مربوطه آن ها مؤفانده بوده است. تجلیل از این روز تا سالهای دهه بیست، در حلقهات محدود، صورت پذیرفته است، بعد در اتحادیه های سوئیس پرورش دهندگان گل (با براه انداختن انگیزه ها، از جانب دوستان و هم مسلمان آلمانی آنها)، مانند "ماسترها" و ماهران باغداری و "کیک پزی" یا "قنات ها"، تشویق به سهمگیری در تجلیل از "روز مادر"، براه افتاده است. آنها در کمیته های مراکز و محلات شهر ها، به تبلیغات در باره تجلیل از "روز مادر" پرداخته اند، طویکه فعالیت های رسمی در عقب یا پس پرده قرار داشته است. فراخوانی های رسمی از جانب افراد و حلقهات ای که در بخش "اخلاق" (*Ethik*) در حیات رسمی، فعال بوده اند، به امضاء رسیده است. از طریق مطبوعات، اوراق تبلیغاتی، رادیو، دریچه های شیشه یی، برای پخش اعلانات، و هم چنان انسان های حرفوی و مصروف کار، روز "یکشنبه" دوم ماه می را در سال ۱۹۳۰م تبلیغ نمودند و در نتیجه به موفقیت انجامید.

آلمان:

در آلمان از جانب اتحادیه دوکانداران "گل فروش"، به مناسبت "روز مادر" در سال های ۱۹۲۲/۲۳ "پوستر ها" و "پلاکات ها" و هم چنان در دریچه های شیشه یی، پخش و نصب گردیده است، که به مردم خطاب می نمودند: "روز مادر را گرامی بدارید!" در عین حال تأکید بر غیر "سیاسی" بودن آن روز، تأکید می ورزیده اند. این روز به عنوان "آرزو به گل" تجلیل گردید. این چنین اعلانات و "کمپاین" کوچک، اشعار مخصوص "روز مادر"، بلاخره بتاریخ ۱۳ ماه می ۱۹۲۳م، توسط صدر یا رئیس اتحادیه، "رودولف کناور" (*Rudolf Knauer*)، راه برای تجلیل هموار ساخته شده است. بعد از سال ۱۹۲۶م، تبلیغات در باره "روز مادر" به انجمن کار برای صحتمندی مردم، سپرده شده است، تا با جلب "کلیسا و مکتب"، حکومت را هم در جهتی بکشانند، تا "روز مادر" در "یکشنبه دوم" ماه می بحیث روز رسمی برای بزرگداشت و "تجلیل"، تعیین نمایند.

در زمان "نازی" یا "ناسیونال سوسیالیزم"، تجلیل از "روز مادر" را، در تحت مفکوره "نسل و نژاد جرمن های بادر یا آقا" پیوند داده اند. "مادر" های صاحب طفل زیاد را به عنوان "قهرمان زن"، از آن ها تقدیر بعمل آورده و به افتخار آنها، جشن می گرفتند، برای اینکه گویا بر "تکثر بعدی اریائی" باید افزایش صورت گیرد. در سال ۱۹۳۳م، از "روز مادر" رسماً به حیث روز تجلیلی اعلان گردید و برای اولین مرتبه در همان روز "یکشنبه سوم ماه می"، سال ۱۹۳۴م، به حیث "یاد - روز احترام به مادران آلمان"، با آغاز "خدمت مادر به امپراتوری" ("رایش")، در رهبری "زنان امپراتوری" تجلیل بعمل آمده است.

د پانیو شمیره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولی

مراسم تجلیل با روحیه و تحریک مذهبی در تحت نام ("تقدس مادر") در رقابت با "مراسم تجلیل مذهبی عیسویت"، در روز یکشنبه ساعت ده بجه تعیین نموده بودند. در سال ۱۹۳۸م علوتاً "صلیب افتخار" برای مادر آلمانی را عملی نموده اند، تا در "روز مادر" بتاریخ ۲۱ می سال ۱۹۳۹م، برای اولین بار اعطاء گردید.

در "جمهوری دیموکراتیک آلمان"، "روز مادر" رسماً تجلیل نگردیده است، در عوض از روز بین المللی "زنان" بتاریخ ۸ مارچ تجلیل بعمل می آمده است. یکشنبه دوم ماه می ۱۹۴۹م، مصادف بوده است، با ۸ ماه می. بدین سبب "روز مادر" باز هم در سه "زون" اشغالی قوای "غربی" صورت گرفت. ۱۵ روز بعد از آن، زمانیکه بتاریخ ۲۳ ماه می ۱۹۴۹م، تأسیس "جمهوری اتحادی آلمان" در قسمت غربی خاک آلمان، اعلان گردید، درین کشور اولین تجلیل از روز "مادر" در سال ۱۹۵۰م، تحقق یافته است. البته این روز در قانون به عنوان روز "رخصتی" شناخته نه شده است، بخاطر "فروش گل" یک حالت خاص شناخته شده است. بنابراین "گل فروشی ها" اجازه دارند، قاعدتاً باز باشند. لیکن در ایالت "بادن ویورتمبرگ" (Baden-Württemberg)، این کشور، هرگاه روز یکشنبه، با یک روز "رخصتی" قانونی مصادف باشد، این شرط صدق نمی کند. بعبارت دیگر در آنصورت "گل فروشی ها" باز نمی باشد. بطور مثال در سال ۲۰۰۸م، در روز رخصتی "فینگستن" (Pfingstsonntag)، این تصادف واقع گردیده، بار دیگر در سال ۲۰۳۵م واقع خواهد شد.

بار دیگر درین منبع تأکید می گردد، که روز مادر در قید قانون آورده نه شده است. این روز بیشتر توافق ایست بین اتحادیه های "اقتصادی". اتحادیه های پرورش دهنده گل، در دومین یکشنبه ماه می موافقت نموده اند...

اتریش:

در کشور اتریش، طوریکه همین منبع می نویسد، مؤسس جنبش زنان، خانم "ماریانه هینیش" (Marianne Hainisch)، مبتکر "روز مادر" شناخته شده است، که در سال ۱۹۲۴م، پسرش "میشائیل هینیش"، در دومین دور خدمت بحیث رئیس جمهور "اتحادی" اشغال وظیفه نموده است. (این خانم متولد ۲۵ مارچ ۱۸۳۹م، متوفی: تاریخ ۵ می ۱۹۳۶م).

این خانم یک خانواده "صنعتگر" در اتحاد با جنبش "راه گشا" بنام "فاد فیندر" (Pfadfinderbewegung) (جنبش تقویت جوانان، که در سال ۱۹۱۲م تأسیس یافته است.) به تجلیل از روز مادر پرداخته اند.

در امپراتوری "بزرگ آلمانی" با نشان های که از سال ۱۹۳۳م - تا ۱۹۴۵م، "دیکتاتوری سوسیالیزم ملی حزب کارگر آلمان" (Nationalsozialistischen Deutschen Arbeiterpartei (NSDAP))، دوام نموده است، بعد از سال ۱۹۳۸م، تجلیل از جانب دولت تحمیل شده است.

اهمیت اقتصادی این روز در بعضی از جوامع غربی:

در ایالات متحده آمریکا، از نگاه مصارف مالی، فقط در مراسم "کریسمس"، با رقم بلند تر شناخته شده است. بر اساس ارزیابی "اتحادیه های" متفرقه ملی، بطور اوسط، سالانه به رقم ۱۳۹ دالر امریکائی، برای هر مادر، به قسم "تحفه" به مصرف می رسد. بر اساس همین منبع در آلمان، بصورت اوسط مبلغ ۲۵ "یورو"، یاد شده است. همین هدف "تجارتی شدن" این روز، از جانب "مؤسس" آن هم، که قبلاً نیز ذکر شده است، شدیداً مورد انتقاد قرار گرفته است.

پایان

د پانو شمیره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ